

FINANSAL OKURYAZARLIK

SUNUM İÇERİĞİ

FİNANSAL OKURYAZARLIK TANIMI

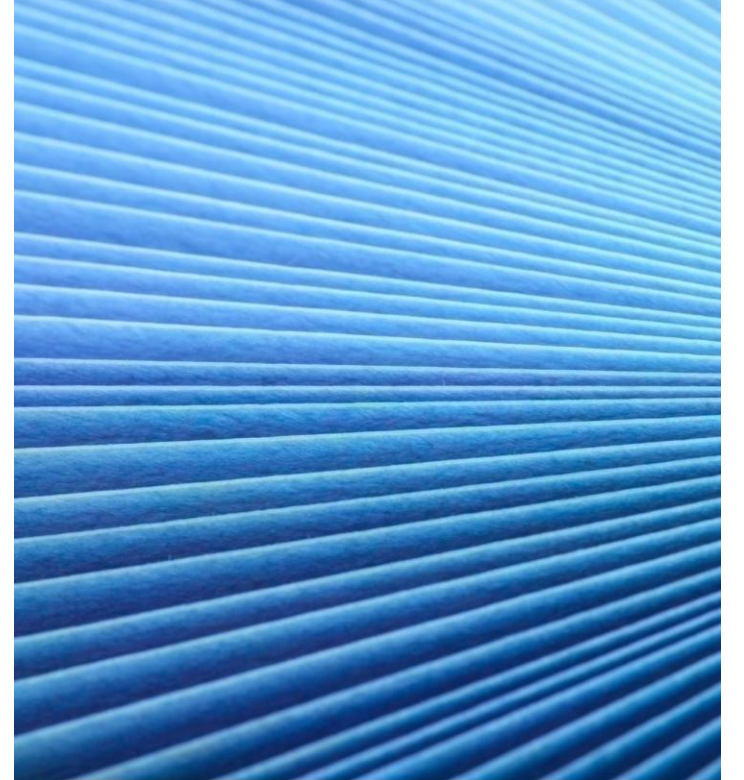
TEMEL FİNANSAL KAVRAMLAR

BÜTÇE

TÜKETİM

TASARRUF

TÜKETİCİ VE TÜKETİCİNİN KORUNMASI

FİNANSAL OKURYAZARLIK NEDİR?

- Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal bilgi, beceri ve tutumlarını kullanarak etkili ve rasyonel ekonomik kararlar alabilme yetkinliğidir.
- Bu kavram; gelir yönetimi, harcama kontrolü, tasarruf, yatırım ve borçlanma süreçlerinin bütüncül biçimde değerlendirilmesini kapsar.
- Finansal okuryazarlık düzeyi, bireylerin ekonomik refahı ve finansal sürdürülebilirliği üzerinde doğrudan etkilidir.

Amaç;

Finansal riskleri
minimize etmek,

Kaynakların etkin
kullanımını
sağlamak,

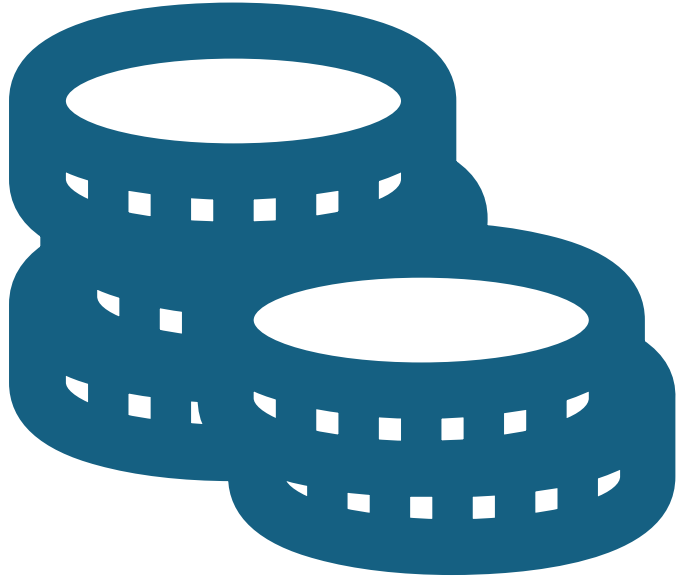
Uzun vadeli
finansal istikrar ve
refah oluşturmak,

FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN ÖNEMİ

- Finansal okuryazarlık, bireylerin ekonomik kaynaklarını etkin ve verimli kullanmasını sağlar.
- Bilinçli finansal kararlar alınmasına katkıda bulunarak borçlanma ve finansal riskleri azaltır.
- Tasarruf ve yatırım davranışlarını teşvik ederek uzun vadeli finansal güvenlik oluşturur.
- Bireylerin enflasyon, faiz ve piyasa dalgalanmalarına karşı daha dirençli olmasını sağlar.
- Finansal okuryazarlık düzeyi yüksek bireyler, ekonomik belirsizlik dönemlerinde daha rasyonel ve sürdürülebilir kararlar alır.
- Finansal okuryazarlık, yalnızca bireysel bir beceri değil, aynı zamanda sürdürülebilir ekonomik gelişimin temel unsurlarından biridir.

Temel Finansal Kavramlar

PARA

Para, mal ve hizmetlerin değiş-tokuşu için kullanılan araçlardan en yaygın olanıdır. Para devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı olarak tanımlanmaktadır. Para aynı zamanda nakit ve kazanç anlamlarına da gelmektedir. Para sözcüğü ile genellikle madenî para ve banknotlar kastedilmekle birlikte; ekonomide, vadesiz mevduatlar ve kredi kartları da parayı meydana getiren unsurlardan sayılmaktadır.

TASARRUF

Genel ve basit anlamı ile tasarruf gelirin tüketime harcanmayan kısmı olarak tanımlanmaktadır. Tasarruf, gelirin tüketilmeyen kısmıdır. Sermayenin asıl kaynağıdır. Kişisel yönden tasarruf, tüketimden feragat anlamına gelir. Kişi tüketebileceği mal ve hizmetleri içinde bulunduğu dönemde tüketmeyip daha sonraki bir döneme erteleyerek bunların parasal değeri kadar tasarruf etmiş olmaktadır. Eğer kişi gelirinden daha fazla miktarı tüketir ise veya tüketmek isterse tasarruf yapmamış olur ve tüketim ile gelir arasındaki fark borçlanarak sağlanmış olur.

YATIRIM

Günlük hayatta yatırım, kâr amaçlı olarak ekonomik değerlerin bir işe yönelmesidir. Bu anlamdaki yatırım, kişinin parasını borsaya, hisse senedine, bankaya ya da bir gayrimenkule yatırma işlemidir. Yatırım belli bir amaca yöneliktir. Temel amaç bir kişinin ya da bir işletmenin kâr elde etmesidir. Yatırım bir süreçtir.

MEVDUAT

Belli bir süre sonunda veya istenildiğinde çekilmek üzere bankalara faizle yatırılan paradır. Bankalara gerçek ve tüzel kişilerin faiz geliri elde etmek amacıyla, istenildiği anda veya belirli bir süre sonunda ya da belli bir ihbar süresine uyarak, geri almak üzere yatırdıkları paralara mevduat denir. Banka sistemlerinde bu para için mevduat hesapları bulunmaktadır. Mevduat hesapları bankaya faiz değerleri karşılığında bir süreliğine belli koşullar ve şartlar dahilinde paranın yatırıldığı bir hesap türüdür.

ENFLASYON

Mal ve hizmetlerin fiyatlarının artmasıdır. Yani fiyatlar genel seviyesinin sürekli olarak artmasıdır. Ancak mal ve hizmetlerin fiyatları zaman içinde artış veya azalış gösterebilir. Enflasyon sadece belli bir malın veya hizmetin fiyatının tek başına artması değil, fiyatların genel düzeyinin sürekli bir artış göstermesidir. Diğer bir deyişle, sadece bazı malların fiyatlarının sürekli artması ya da tüm malların fiyatlarının bir sefer artması enflasyon değildir.

BÜTÇE

- Bir kişinin, ailenin, işletmenin ya da devletin geleceğe dair belli bir zaman dilimi için planladığı gelir ve giderlerini ayrıntılarıyla gösteren çizelgeye **bütçe** denir. Bütçede yer alan veriler tahminidir. Gelir ve gider toplamları eşit olmalıdır. Giderlerin gelirlerden fazla olması durumunda dengeyi sağlamak için uygun koşullarda borçlanma araçlarına başvurulur. Gelirlerin fazla olması durumunda ise fazlalığın uygun yatırım araçlarına aktarılması için gerekli planlamalar yapılır. Bütçe, birikim ve tasarruf yapmaya karar verirken doğru stratejileri takip etmemizi sağlar.

Bütçe Hazırlamanın Faydaları

Uygun kaynakların belirlenmesi
ve doğru harcanması

Gelecekte yaşanabilecek
finansal sorunların engellenmesi

Performans ve verimlilikte artış

Etkin para yönetimi

Maliyet kontrolü ve denetimi

Bütçe Yapmanın İpuçları

- Bütçeye sadık kalınmalıdır. Bütçe aylık vb. zamanlarda düzenli olarak yapılması gerekir.
- Gelirden fazla harcama yapılmamalıdır.
- Bütçe yapmak alışkanlık hâline getirilmelidir. Hiç yapılamayacak tasarruf hedefleri koymamak gerekir.
- Bütçenin gerçekçi olması gerekir.
- Bütçedeki gelir ve giderlerin bireyin yaşamına uygun olması çok önemlidir. Başlangıçta çok ayrıntı içinde boğulmak, bütçeyi karmaşık hâle getirebilir.
- Bütçenin açık vermemesi için birey giderlerinde gelecek aylar için kendine uygun limitler koyabilir.
- Bütçe esnek olmalı ve beklenmedik durumlara göre yeniden şekillendirilmelidir.

Bütçe Planlama

- **Bütçe planlama**, parayı yönetmeyi sağladığı için gelecekte borç yükü altına girmeyi önler. Birikim yapmaya yardımcı olur ve geleceğe dair sağlıklı planlar yapmayı sağlayarak riski azaltır. Tüketici davranışları sosyoekonomik hayatı etkileyen unsurlardandır. Bütçe planlaması tüketicinin planlı satın alma davranışı geliştirmesine katkı sunar. Günümüzde bireylerin bütçe planlamasını kolaylaştırmak için cep telefonu uygulamaları da geliştirilmiştir. Şirketler de hedeflerine ulaşmak için bütçe planlaması yapmak zorundadırlar. Bütçe planlaması sayesinde şirketin geleceğe dair sorunları ön görülebileceği için finansal sorunlar ortaya çıkmadan önlenabilir.

TÜKETİM

- İnsanlar yaşamlarını sürdürebilmek için tüketim yapmak zorundadır. Tüketim, bireylerin istek ve ihtiyaçlarına dayanan bir ekonomik faaliyettir. Bireyler istedikçe ya da ihtiyaç duydukça tüketime yönelir. İhtiyaçların belirlenmesi kişiden kişiye, toplumda topluma ve zamana göre değişime uğramaktadır.
- Tarihi gelişimde önceleri temel ihtiyaçların giderilmesi söz konusu iken şimdi istekler ihtiyaçlara dönüşmeye başlamıştır. Burada özellikle teknolojik gelişmeler, üretim seviyesini ve ürün çeşitliliğini artırmıştır. Ortaya çıkan bu durum bireyler için bir tüketim malının ihtiyaç mı, istek mi olduğu çelişkisini ortaya çıkarmıştır.

İhtiyaç kavramı, gereklilik ve zarurilik, olmadan eksikliğinin şiddetle hissedileceği bir durumun doğması demektir.

İstek kavramı ise ihtiyaç tanımının aksine istek kavramının tanımı içinde herhangi bir gereklilik ve zarurilik söz konusu değildir.» belirli bir gereksinimi karşılayacağı düşünülen nesne veya duruma karşı duyulan özlem, arzu» olarak tanımlanır.

-
- İhtiyaç ve istek arasındaki farklılık ise kişinin içinde bulunduğu şartlar ile açıklanır. Örneğin bir kişi “Yeni bir ayakkabı satın almak istiyorum.” diye söylediğinde bu bireyin bir istekten mi, dilekten mi ya da ihtiyaçtan mı bahsettiği tam manasıyla anlaşılamamaktadır. Fakat bu kişi, soğuk bir iklimden sıcak bir iklime giderken serinlemek amacıyla yeni bir ayakkabı almak istiyorsa bu durum ihtiyaç kapsamına girecek iken daha önce sahip olduğu ayakkabının bir başka modelini alma amacı ise bir istek durumunu ortaya çıkarır. Sahip olunan araba, ev veya elbiseler isteklerin tamamen tatmin edildiği ve kişinin bundan sonra herhangi bir şey istemeyeceği anlamını taşımamaktadır.
-

Planlı Satın Alma Davranışı

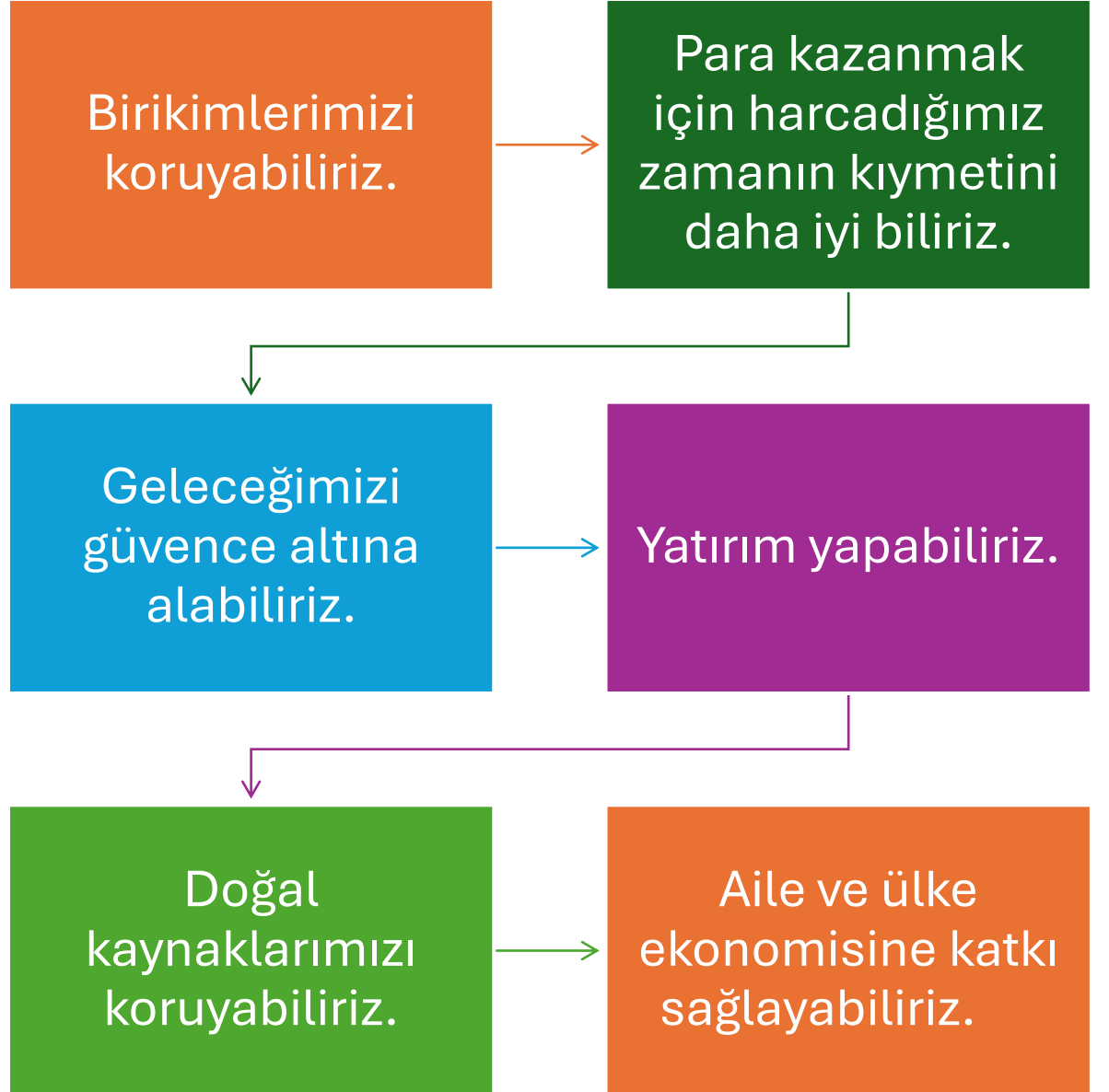
- Aile yapısı, bireyin yaşı, cinsiyeti, hayat şartları, ekonomik durumu, yaşam tarzı, çevresel koşullar ve içinde yaşanan toplumun kültürü gibi faktörler satın alma davranışını çeşitlendirmektedir. İnsanlar bir ürün veya hizmeti satın alma kararını verirken farkında olarak ya da olmayarak bu faktörlerden etkilenir. Bunun için alışveriş öncesi satın alma planı yapılmalıdır.
- İhtiyaç ve istekleri belirledikten sonra satın alma işlemini gerçekleştirmek amacıyla bütçe hesaplanmalıdır. İstek ve ihtiyaçları karşılamak amacıyla ayrılacak para miktarı bireyin gelirinine göre belirlenmelidir.
- Satın almanın planlanmasının son aşaması seçeneklerin değerlendirilmesi ve karşılaştırılmasıdır. Satın alınacak ürünlerin ve hizmetlerin kalitesi, sağlık ve güvenliği ile çevreye duyarlılığı, fiyatı, bakım ve kullanım özellikleri, yedek parça ve satış sonrası servis ağı gibi unsurlar göz önünde bulundurularak piyasadaki ürün çeşitleri, yeni çıkan marka ve modeller araştırılmalıdır.

TASARRUF

-
- **Tasarruf kelimesi**, ekonomide gelirin harcanmayan kısmı olarak tanımlanır. Tasarruf hem aile hem de ülke ekonomisi için büyük önem arz etmektedir. Örneğin evimizde gereksiz enerji kullanımının önüne geçmek için aldığımız önlemler, sadece elektrik faturamızın daha düşük gelmesi ile sınırlı kalmaz, aynı zamanda enerji ithalatı için ülke ekonomisinden harcanan tutarın azalmasını sağlar. Daha da önemlisi karbon salınımını azaltır ve küresel ısınmanın önüne geçerek gelecek nesillere daha yaşanılabilir bir dünya bırakmamızı temin eder.
-

TASARRUFUN FAYDALARI

TÜKETİCİ VE TÜKETİCİNİN KORUNMASI

- Tüketici, ticari bir amaç gütmeyen kendisi ve ailesi için tüketim yapan kişi olarak tanımlanmaktadır. Başka bir tanıma göre de tatmin edilecek ihtiyacı, harcayacak parası ve harcama isteği olan tüm kişi, kurum ve kuruluşlar olarak ifade edilmektedir. Bu tanım çok daha geniş bir kitleyi kapsamaktadır. Kişiler, aileler, üretici ve satıcı işletmeler, tüzel kişiler, kamu kuruluşları ve kâr amacı gütmeyen kurumlar bu kitlenin içinde yer almaktadır. Geçmişten günümüze kadar her oluşumun ve devletin tüketicinin korunması ile ilgili çeşitli düzenlemeler ve kanunlar çıkardığı görülmektedir.
- Ülkemizde de bu konuyla doğrudan ilgili olan birçok çalışma yapılmış ve kanunlar çıkarılmıştır. Türk tüketicisinin yaşadığı sorunlar dikkate alınarak hazırlanan 6502 sayılı “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun”, tüketicinin korunması alanında bir dönüm noktası olmuştur. İlk kez Türkiye’de tüketiciler yasal, kurumsal ve örgütsel hakları elde etmişlerdir. Kanun çıkarılmadan önce dağınık bir şekilde çok sayıda yasa, tüzük ve yönetmelik içerisinde yapılan tüketicinin korunmasına ve haklarına ilişkin düzenlemeler, çerçeve kanun niteliğinde olan 6502 Sayılı Kanunla bir çatı altında toplanmıştır. Bu kanunda yer alan temel düzenlemeler: ayıplı mal ve hizmetler, satıştan kaçınma, taksitli satışlar, kampanyalı satışlar, kapıdan satışlar, ticari reklam ve ilanlar, tüketici kredisi, süreli yayınlar, fiyat etiketi, garanti belgesi, tanıtma ve kullanma kılavuzu, satış sonrası hizmetler gibi düzenlemelerdir.

TEŞEKKÜRLER...

Berk TARHAN